

NEWSLETTER MŠMT

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Investice do vaší budoucnosti

úvodní slovo

Vážení přátelé,

Ve druhé polovině tohoto roku a na začátku roku 2013 se program VaVpI dostává do své kulminací fáze, co se týče realizace projektů. Naprosto zásadními se tak stávají otázky finančního řízení a efektivní projektové kontroly. Proto se jeden z textů věnuje problematice tzv. mylných plateb. Pokračuje také náš seriál textů o snižování administrativní zátěže pro příjemce, tentokrát na téma nových pravidel pro výběr dodavatelů. Nutným předpokladem pro kvalitní projektové řízení je průběžný monitoring a evaluace získaných dat, a proto jsme připravili dlouhodobý projekt průběžné evaluace projektů v prioritních osách 1 a 2, kdy budeme zjišťovat jejich skutečný stav, abychom mohli podpořit všechny možnosti jejich další optimalizace. Chceme získat Vaši zpětnou vazbu a využít ji pro účely budoucí podpory výzkumu a vývoje z veřejných prostředků.

Důležitou informací pro Vás je, že na konci září se v Praze uskutečnilo setkání zástupců MŠMT s představiteli Pracovní skupiny České konference rektorů pro problematiku Evropských strukturálních fondů. Jeho primárním cílem bylo projednání podnětů týkajících se administrace a realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů EU a nastavení efektivní komunikace mezi Řídicím orgánem nejen OP VaVpI, ale také OP VK a ČKR. Hlavním požadavkem vzešlým z tohoto setkání je nutnost koordinace přípravy zasílání podnětů, stížností a žádostí vysokých škol jako příjemců dotací z fondů EU. Naším společným cílem je další snižování administrativní zátěže a jako tvůrce metodiky nemůžeme akceptovat individuální požadavky nemající systémový charakter. Také proto se tato setkání stanou pravidlem s předem jasně definovanou agendou.

Vážení přátelé, OP VaVpI se chýlí již ke čtvrtému roku své existence a proto jsme se z pozice jeho Řídicího orgánu rozhodli pro uspořádání výroční konference. Chceme prezentovat dosažený pokrok, poukázat na úspěchy i slabá místa programu a zároveň přinést ucelenější obrázek stávajícího stavu příprav budoucího programového období a naší aktivní účasti v tomto procesu. Konference se bude konat v magickém datu 12. 12. 2012, které zažijeme pouze jednou za život. Nejen proto, ale i s ohledem na důležitost a prestiž oblasti výzkumu a vývoje jako investice do naší budoucnosti, chceme připravit důstojnou společenskou akci. Těším se na setkání s Vámi.

S přáním úspěšného podzimu,

Ing. Michal Zaorálek
náměstek ministra pro Řízení programů EU

rozhovor

Nový vrchní ředitel OP Výzkum a vývoj pro inovace

Jan Kříž:

»Přeřazujeme z jedničky rovnou na trojku!«

Jsou hlavní priority a strategická koncepce nového vrchního ředitele OP VaVpl odlišné o těch, které jste zastával jako »pouhý« ředitel řízení VaVpl?

Ty priority zcela jistě jiné nejsou. Hlavní pro nás i nadále zůstává co neefektivněji využití všech vyčleněných prostředků na projekty. Zároveň také začíná intenzivní příprava na budoucí programové období a my musíme připravit smysluplný a ucelený operační program. Já doufám, že do této přípravy budu ze své nové pozice více zapojen.

Jak vnímáte aktuální situaci programu? Jak ji vidíte v kontextu celkového prostředí operačních programů v ČR?

Situaci programu vnímám pozitivně, protože v současné době vrcholí jeho realizační fáze a my jsme ve stavu, kdy je řada projektů dokončována a vědecká centra zahajují svou výzkumnou činnost. V kontextu celostátního pohledu program VaVpl běží plynule dál, přestože ještě nejsme v optimální situaci, co se týče vyúčtovaných prostředků. Na druhou stranu musíme vidět, že ve stejném období minulého roku jsme byli na zhruba 1 % certifikovaných peněz z celkového objemu a letos je to více než 10 % a tempo stále zvyšujeme. Přesto jsme – i přes nesporný výrazný pokrok za poslední rok – stále vedeni jako rizikový operační program. Ve srovnání s dalšími stejně hodnocenými programy, které jsou buď pozastaveny, nebo necertifikují, je na čase si říci, zda by program VaVpl už neměl být veden v jiném režimu.

Jaká potenciální rizika a naopak příležitosti programu vidíte v budoucnu?

Asi největší rizika spatřuji v oblasti udržitelnosti projektů. Centra se totiž zavázala k celé řadě významných cílových indikátorů a ukazuje se, že ne všechna jsou na dobré cestě k jejich splnění. Další významné riziko vidím v implementaci velkých projektů excelentních center. Tato rizika jsou nyní pod naším drobnohledem, opravdu bedlivě je sledujeme a v rámci operačního programu s nimi budeme intenzivně pracovat.

Kdybyste mohl jmenovat největší dosavadní úspěch a neúspěch programu?

V rámci Řídicího koordinačního výboru OP VaVpl, které se konalo za hojné účasti zástupců významných průmyslových podniků a veřejné správy, bylo MŠMT explicitně pochváleno Evropskou komisí za stávající pokrok při řešení sporných oblastí tzv. veřejné podpory u velkých projektů a dosažení konsenzu nutného pro jejich spuštění.

Jako jednoznačný neúspěch a problém pak vidím to, že doposud není vybrán certifikátor metodiky tzv. Full Cost. Všichni zasloučení jistě vědí, o jaký problém se jedná, bohužel výběrové řízení se nedaří – přes neustálé obstrukce uchazečů – úspěšně uzavřít.

Chtěl byste touto cestou něco vzkázat příjemcům a realizátorům projektů z OP VaVpl?

Naším bytostným přáním je, ať se všechny schválené projekty podaří nejen úspěšně zrealizovat, ale také udržet v budoucnu. Mým úkolem ovšem je zajistit efektivní vyčerpání veřejných peněz a splnění cílů programu. Tady se s realizátory projektů můžeme střetávat, a proto přeji oběma stranám trpělivost. Za Řídicí orgán mohu slíbit, že uděláme maximum, abychom jim v dynamickém prostředí projektového řízení pomohli.

Výroční konference OP VaVpl

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace končí již čtvrtý rok své existence a proto se jeho Řídicí orgán rozhodl uspořádat výroční konferenci. Akce se uskuteční dne 12. prosince 2012 v hotelu Pyramida v Praze.

Rok 2012 znamená pro OP VaVpl nejen výrazný pokrok v realizaci projektů, ale také přináší rovněž dynamický vývoj řady důležitých témat v oblasti dalšího programového období 2014+. To vše v kontextu silící debaty nad budoucím financováním vědy a výzkumu ze strukturálních fondů EU. V průběhu výroční konference OP VaVpl vystoupí vrcholní představitelé Řídicího orgánu programu společně s významnými zástupci centrálních institucí zastřešujícími oblast VaVal. V odpoledním bloku pak nebudou chybět prezentace vybraných projektů z jednotlivých prioritních os, které již výrazně pokročily v realizaci. Neméně zajímavý bude tematický okruh věnovaný přenosu výsledků výzkumu a vývoje do komerční praxe. Pro pozvané účastníky konference bude v průběhu první poloviny listopadu spuštěna webová registrace.

seriál

Snižování administrativní zátěže pro příjemce z OP VaVpl

Pravidla pro výběr dodavatelů

Řídicí orgán OP VaVpl vydal nová Pravidla pro výběr dodavatelů účinná od 8. října 2012.

Vsouvislosti se zákonem č. 55/2012 Sb., který novelizuje zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v návaznosti na prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu a ve snaze o zjednodušení postupů platných pro příjemce finanční podpory z OP VaVpl při zadávání zakázek, došlo ze strany Řídicího orgánu OP VaVpl (dále jen ŘO) k vydání nové verze (4.0) Přílohy č. 2 PPŽ a PPP. Jedná se o dokument Pravidla pro výběr dodavatelů v rámci OP VaVpl (dále jen PVD), které jsou dostupné na webové adrese:

<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/priloha-c-2-ppz-a-ppp-pravidla-pro-vyber-dodavatelu-v-ramci-1> a účinné od 8. října 2012.

Mezi nejvýznamnější změny nové verze PVD patří zejména odstranění duplicitních ustanovení v souvislosti se zákonem o veřejných zakázkách včetně vyhlášek a rozdělení PVD na 3 tematické části (obecné informace vztahující se k zadávání zakázek, informace k zadávání zakázek podle zákona o veřejných zakázkách a postupy pro zadávání zakázek malého rozsahu).

V případě zakázek zadávaných podle zákona o veřejných zakázkách byly dále s výjimkou zakázek, které podléhají anotacím, sjednoceny

lhůty dané PVD se lhůtami danými zákonem. Rovněž došlo k odstranění povinnosti sčítat předpokládané hodnoty souvisejících zakázek za dobu realizace projektu, není-li tím naplňováno pravidlo 3E (*economy, effectiveness, efficiency*). Zůstává pouze zákonná povinnost sčítat předpokládané hodnoty obdobných spolu souvisejících dodávek a služeb za účetní období.

V případě zakázek malého rozsahu byla zrušena povinnost zadavatele požadovat prokazování splnění kvalifikace a byla stanovena jednotná lhůta pro podání nabídek, a to minimálně 10 dní.

V neposlední řadě byla zavedena nová povinnost příjemcům finanční podpory z OP VaVpI, a to předložit dokumentaci týkající se »významných zakázek« ke kontrole ŘO bez zbytečného prodloužení po uzavření smlouvy. Důvodem je snaha Řídicího orgánu identifikovat možné budoucí nezpůsobilé výdaje ještě v době, kdy lze ze strany zadavatele sjednat nápravu.

Problematika tzv. mylných plateb v rámci OP VaVpI

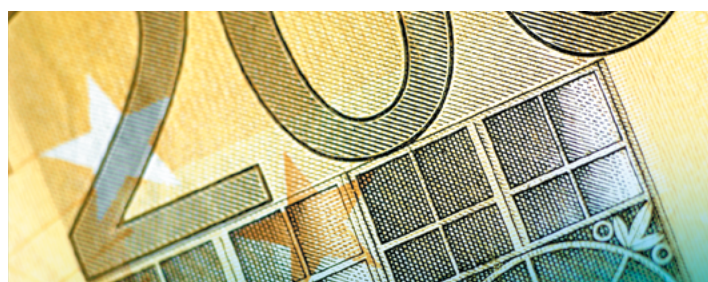
Ve finančních transakcích na projektových účtech příjemců OP VaVpI a OP VK se objevují transakce, jež bychom mohli klasifikovat jako tzv. mylné platby. Platby, které byly uskutečněny v důsledku omylu (např. překlep, duplicitní platba) nebo početní chyby.

Jedná se o situace, kdy příjemce například uhradí tutéž fakturu dvakrát, chybně provede výpočet krátkého koeficientu, anebo omylem uhradí z projektového účtu fakturu nesouvisející s realizací projektu. Příjemce si je svého omylu vědom a dotčené prostředky neprodleně vrátí na projektový účet.

Řídicí orgán Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) má ve své metodice pro příjemce a ve vydaných rozhodnutích o poskytnutí dotace uvedenu lhůtu pro tzv. mylné platby s tím, že pokud příjemce vrátí dotčené prostředky ve stanovené lhůtě, ŘO OP VK nebude považovat finanční transakci za porušení na porušení rozpočtové kázně. Toto počinání ovšem bylo napadeno ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu a ŘO OP VK tudíž požádal o výklad k řešení problému mylných plateb ministerstvo financí. Dle stanoviska ministerstva financí, závazného i pro OP VaVpI, tyto tzv. mylné platby naplňují definici »neoprávněného použití peněžních prostředků« obsažené v § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a řešení problému tzv. mylných plateb nemůže spočívat v návrhu legislativní změny, která by navíc mohla mít nežádoucí účinky. Ty by mohly spočívat v tom, že převody na jiné účty by mohly být činěny úmyslně (např. k hrazení krátkodobé půjčky), bez možnosti prokázat, zda se jednalo o úmysl.

Pokud ovšem v důsledku neoprávněného použití dotace dochází k odvodu za porušení rozpočtové kázně, v souladu s ustanovením § 44a zákona č. 218/2000 Sb., nelze tuto část dotace opětovně použít pro financování dané operace a o tuto částku se tudíž musí snížit i celková výše způsobilých výdajů projektu. Na základě výše uvedeného stanoviska ministerstva financí vyvolal ŘO OP VaVpI počátkem října osobní jednání se zástupci PCO ke zvážení možnosti nekrácení způsobilých výdajů projektu, tj. nesnižování celkové výše dotace, v případech, kdy prokazatelně nedošlo ke zneužití finančních prostředků.

Ministerstvo financí posoudilo předložené příklady dosavadních plateb, jež byly příjemcem OP VaVpI uskutečněny v důsledku omylu, zvážilo prezentované argumenty ŘO OP VaVpI ve prospěch ponechání takovýchto výdajů ve způsobilých výdajích projektu a souhlasilo s řešením problematiky tzv. mylných plateb formou žádosti o výjimku z MFTK. Nyní je tedy úkolem Řídicího orgánu OP VaVpI nadefinovat podmínky uplatňování takového výjimky a zažádat o ni.

Monitorovací indikátory v OP VaVpI

S ohledem na postupující realizaci projektů, především v prioritních osách 1, 2 a 4, Řídicí orgán OP VaVpI pečlivě monitoruje plnění cílů jednotlivých projektů a podniká kroky vedoucí ke zdárnému ukončení jejich realizace.

V rámci tohoto procesu je zároveň řešena i udržitelnost podpořených projektů. Od příjemců jsou také kontinuálně přijímány podněty a dotazy k nastaveným monitorovacím indikátorům.

Nejčastější dotazy příjemců finančních prostředků z OP VaVpI směřují k výkladu uznávání finančních ukazatelů v rámci jednotlivých kategorií (př. smluvní výzkum, národní granty), uznávání výsledků VaV (publikace, patenty) a vytvořeným pracovním místům. V návaznosti na to Řídicí orgán pak upřesňuje metodu k vykazování a dokladování monitorovacích indikátorů a v říjnu k tomuto tématu proběhly workshopy pro příjemce. Dalším krokem podniknutým v této oblasti ze strany Řídicího orgánu je i průběžná evaluace projektů, ve které je hodnocen současný stav jejich realizace a dosažení plánovaných cílů, včetně hodnocení udržitelnosti.

Průběžná evaluace projektů OP VaVpI

Během roku 2012 začal Řídicí orgán OP VaVpI s realizací dlouhodobého projektu v oblasti evaluace. Ve spolupráci s externími odborníky byla vytvořena metodika pro »Průběžnou evaluaci projektů v prioritních osách 1 a 2.«

Cílem evaluace založené na mezinárodním peer review je především posoudit skutečný stav realizovaných projektů za účelem zlepšení jejich implementace. Spolu s tím podpořit optimální řízení výzkumných center tak, aby byly úspěšně naplněny nejen cíle projektu OP VaVpI, ale také závazky v období udržitelnosti.

Projekty jsou k evaluaci vybírány vždy až v závěrečné fázi realizace. ŘO při evaluaci spolupracuje s minimálně jedním českým a jedním zahraničním expertem, při jejichž výběru je kladen důraz na zkušenosti s vědeckou činností v oboru relevantním pro dané centrum. Nezbytná je také dlouhodobá zkušenost s řízením VaV centra, v případě zahraničního experta navíc doplněná o požadavek na praxi v oboru evaluací vědecko-výzkumných projektů nebo center. Evaluační proces samotný je založen na úzké spolupráci mezi příjemcem dotace a Řídicím orgánem, reprezentovaným externími hodnotiteli a pracovníky Evaluační jednotky OP VaVpI. Celý proces je koncipován jako snaha o získání zpětné vazby využitelné příjemcem i ŘO.

V žádném případě však nelze evaluaci vnímat jako formu kontroly, na jejímž konci by stála restrikce či sankce vůči příjemci dotace. Kontrolní činnost je od činnosti evaluační v rámci ŘO oddělena metodicky, organizačně i časově. Příjemci jsou proto vyzýváni k maximální otevřenosti ve svém sebehodnocení, protože výsledkem evaluace může být i odporů nebo návrh řešení problémů, se kterými se příjemce aktuálně potýká. Sebehodnocení příjemce, následná evaluační návštěva a hodnocení ze strany odborných hodnotitelů mají poskytnout ucelený obraz skutečného fungování a stavu realizace jednotlivých projektů. Výstupem je pak závěrečná evaluační zpráva obsahující závazná doporučení pro zlepšení řízení výzkumného centra, která je určena zejména pro management projektu a pro interní účely MŠMT. Finální znění evaluační zprávy je vždy předmětem diskuse mezi zástupci ŘO a příjemcem. Zástupci příjemce tak získá nezávislé expertní posouzení své činnosti, doplněné o komplexní doporučení vzhledem dalšímu rozvoji centra a Řídicí orgán je na základě jednotlivých evaluačních zjištění schopen lépe reagovat na měnící se potřeby a požadavky nejen příjemců, ale celého vědeckého a výzkumného prostředí v České republice. Je zřejmé, že výstupy evaluačního procesu se dají použít i jako jedno z východisek při nastavování systému podpory VaV v rámci programového období 2014–2020.

Do konce roku 2015 by evaluačním procesem mělo projít 48 projektů realizovaných v Prioritních osách 1 a 2 OP VaVpI. Kritéria pro výběr hodnotitelů společně s aktuální metodikou je možné nalézt na adrese: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/pozadavky-na-evaluatory-pro-ucely-prubezne-evaluace-projektu>

téma

Konference k tématice **Full Cost**

Ve druhém říjnovém týdnu se v Brně konala konference s názvem »Full cost: výzva či hrozba? aneb full cost nebo flat rate?«. Akce s mezinárodní účastí byla organizována Masarykovou univerzitou a Univerzitou Karlovou v Praze pod záštitou ministra školství Petra Fialy.

Problematika full cost, neboli vykazování plných (skutečných) přímých i nepřímých nákladů projektů je aktuálním tématem zejména pro vysoké školy a veřejné výzkumné instituce, jakož i další organizace veřejného sektoru financované především z veřejných finančních prostředků. Konference potvrdila, že tyto instituce musí v posledních letech reagovat na narůstající podíl účelového financování a tak je pro ně znalost plných nákladů zásadním tématem pro dlouhodobou finanční udržitelnost instituce a proveditelnost jednotlivých výzkumných projektů. Jednotliví poskytovatelé nastavují pravidla pro vykazování a financování nepřímých nákladů a tak ovlivňují modely financování institucí a tak i podmínky hospodářské soutěže na trhu, kde se výsledky projektů uplatňují. Někteří poskytovatelé hradí institucím majícím metodiku full cost plné nepřímé náklady vypočtené pomocí této metodiky (např. MŠMT v projektech OP VaVpl), jiní pouze předem stanovenou jednotnou pevnou sazbu, tzv. flat rate. Jak vyplynulo z diskusí na konferenci, úhrada předem stanovené flat rate pro nepřímé náklady je administrativně nejjednodušší, avšak nezohledňuje ekonomickou realitu a rozdílné zatížení nepřímými náklady u různých příjemců a často vede k nedostatečné úhradě skutečných nepřímých nákladů instituce. Využití metodik full cost je nezpochybnitelným nástrojem řízení instituce, přináší transparentnější vykazování nákladů, zároveň však otevírá problém nejednotnosti pravidel poskytovatelů, obavy z finančních kontrol a především problém dofinancování části nepřímých nákladů nehraných poskytovatelem účelové dotace. Tyto a další otázky byly v rámci konference diskutovány více než 150 zástupci českých vysokých škol, veřejných výzkumných institucí i poskytovatelů. Závěry a další informace z konference bude možné stáhnout na webové stránce konference:

<http://conference.muni.cz/fullcost2012/cs/home>.

Kontakty:

**Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy**
Sekce řízení Operačního programu
Výzkum a vývoj pro inovace

Kontaktní adresa:

Budova CORSO II A
Křížíkova 34/148
186 00 Praha 8

Doručovací adresa:

Karmelitská 7
118 12 Praha 1

e-mail: opvyzkum@msmt.cz
www.msmt.cz